

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Прямі податки як складова формування доходів бюджету України»

Студента 2 курсу, 6 групи, Щитініної спеціальності 072 Катерини
«Фінанси, банківська справа та страхування» Олександрівни спеціалізації «Публічні
фінанси»

Науковий керівник Катєва Тєтяна
к.є.н, доцент Володимирівна кафедри фінансів, декан ФФО КНТЕУ

Кєрївник освїтньо-профєсїйної програми д.є.н., профєсор

Завїдувач кафедри фїнансїв, Чугунов Ігор
д.є.н., профєсор, Якович
заслужений дїяч науки і технїки України

Київ 2021

ЗМІСТ ВСТУП

.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРЯМОГО	
ОПОДАТКУВАННЯ 5 1.1. Прямі податки, їхні сутність та роль у	
формуванні доходів бюджету 5 1.2. Механізм справляння прямих	
податків у зарубіжних країнах світу	14
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСІ	
ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПРЯМОГО	
ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	
.....	19
2.1 Місце прямих податків у	
наповненні доходів бюджету	19
2.2. Фіскальна	
ефективність та проблеми функціонування механізму стягнення	
прямих податків в Україні	24
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ	
ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	
.....	31
3.1 Проблеми прямого	
оподаткування в Україні	31
3.2 Напрямки	
реформування прямого оподаткування	39
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	
.....	44
СПИСОК	
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ	
.....	58

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У розвинених країнах та країнах, що розвиваються, уряди збирають податки для фінансування державних послуг. Хоча багато країн, що розвиваються, залежать від іноземної допомоги, податки являються джерелом власних доходів. Саме через це вони підлягають жорсткому державному контролю. За допомогою оподаткування держава може створювати бажану для себе ситуацію, спрямовувати розвиток країни в обране русло, а також обмежувати соціальну несправедливість. Податок на доходи фізичних осіб (далі по тексту ПДФО) та податок на прибуток підприємств (далі по тексту ППП) є одним із найстабільніших джерел доходів Зведеного бюджету України. Проблема

прямих податків полягає у складності поєднання двох категорій: прямі податки не повинні бути суттєвим тягарем для платників та вони повинні забезпечувати достатність надходжень до бюджету країни, аби остання успішно виконувала свої функції та завдання.

Сучасні проблеми оподаткування доходів громадян розглядаються у наукових працях українських вчених-економістів В. Андрущенка, О. Василика, С. Буковинського, А. Гальчинського, В. Вишневського, А. Даниленка, В. Геєця, М. Дем'яненка, І. Лукінова, В. Кравченка, В. Опаріна, Б. Панасюка, С. Осадця, А. Поддєрьогіна, Г. П'ятаченка, Д. Полозенка, О. Романенка, М. Соколовської, В. Суторміної, Л. Шаблістої, І. Ткачук, С. Юрія, В. Федосова та інших.

Основна увага робіт вітчизняних науковців фокусується на фіскальному значенні ПДФО та податку на прибуток підприємств, в той час як аналізу вимагають їх регуляторні характеристики та загальна оцінка його ефективності. Подолання недоліків податку на доходи фізичних осіб, зокрема, під час оподаткування доходів у формі заробітної плати повинно відбуватися шляхом удосконалення механізму стягнення ПДФО через забезпечення його придатної регулятивної ефективності. Дана тактика якнайкраще поєднується зі Стратегією сталого розвитку „Україна – 2020”.

Мета і завдання дослідження. *Метою* магістерської роботи є дослідження особливостей формування доходів бюджету від надходження прямих податків

Для реалізації поставленої мети було поставлено наступні **завдання**:

- розглянути теоретичну основу прямих податків;
- розглянути засади податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств;

- проаналізувати динаміку прямих податків у розрізі Державного та Зведеного бюджетів України;
- виявити тенденції розвитку прямих податків;
- дослідити зарубіжний досвід у сфері прямого оподаткування;
- охарактеризувати проблеми та шляхи їх вирішення у контексті прямих податків.

Об'єктом дослідження є прямі податки.

Предметом дослідження є система прямого оподаткування в Україні.

Інформаційна база дослідження. Магістерська робота базується на Податковому кодексі України, нормативно правових документах України, аналітичних матеріалах Державної фіскальної служби України, Міністерства фінансів України, Національного банку України, Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, МВФ, а також на наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених.

Практичне значення отриманих результатів полягає у їх використанні при удосконаленні нормативно методичного забезпечення прибуткового оподаткування у процесі реформування податкової системи України.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ

1.1. Прямі податки, їхні сутність та роль у формуванні доходів бюджету

Згідно Податкового Кодексу України, податок – це обов'язковий, платіж до певного бюджету, який стягується з платників податку [1].

На сьогодні уявити державу без податків неможливо, адже вони є підґрунтям її існування та функціонування. Проте, податки – інструмент перерозподілу доходів фізичних та юридичних осіб, найефективніше знаряддя впливу на суспільне виробництво.

Науковці виділяють декілька цілей оподаткування в сучасних державних фінансах:

- 1) економічний розвиток;
- 2) повна зайнятість;
- 3) стабільність ціни;
- 4) контроль циклічних коливань; 5) недохідна мета.

Однією з важливих цілей оподаткування є економічний розвиток. Економічний розвиток будь-якої країни багато в чому обумовлюється зростанням процесу капіталотворення. Зазначається, що формування капіталу є основою економічного розвитку.

Для подолання дефіциту капіталу уряди країн мобілізують ресурси. Щоб активізувати як державні, так і приватні інвестиції, уряд використовує податкові надходження. За допомогою належного податкового планування можна збільшити співвідношення заощаджень до національного доходу.

Підвищуючи існуючу ставку податків або вводячи нові податки, процес формування капіталу може бути плавним. Одним із важливих елементів економічного розвитку є підвищення співвідношення заощаджень та доходів, яке можна ефективно змінити за допомогою податкової політики.

Однак належним чином слід подбати про інвестиції. Якщо фінансові ресурси чи інвестиції спрямовуються в непродуктивні сектори економіки, економічний розвиток може поставити під загрозу, навіть якщо темпи заощаджень та інвестицій збільшуються. Таким чином, податкова політика

повинна застосовуватися таким чином, щоб інвестиції відбувалися у продуктивні галузі економіки, включаючи інфраструктурні сектори.

Друга мета – повна зайнятість. Оскільки рівень зайнятості залежить від ефективного попиту, країна, яка бажає досягти мети повної зайнятості, повинна оптимізувати податкові ставки в сторону зниження. Таким чином, наявний дохід зросте, а отже, зросте і попит на товари та послуги. Збільшення попиту, в свою чергу, стимулюватиме інвестиції, що призводять до зростання доходів та зайнятості через мультиплікаційний механізм.

По-третє, оподаткування може використовуватися для забезпечення стабільності цін – короткострокова мета оподаткування. Податки розглядаються як ефективний засіб боротьби з інфляцією. Підвищуючи ставку прямих податків, можна контролювати приватні витрати. Природно, тиск на товарний ринок знижується.

По-четверте, контроль циклічних коливань – періодів буму та депресії – вважається ще однією метою оподаткування. Під час депресії податки знижуються в той час, коли під час буму вони збільшуються, таким чином циклічні коливання приручені.

Ще однією ціллю оподаткування та надходження доходів, але не менш важливою, є зменшення нерівності в доходах та статках. Це можна зробити шляхом оподаткування багатих за вищою ставкою, ніж бідних, або шляхом запровадження системи прогресивної шкали оподаткування.

Прямі податки — обов'язкові платежі, які напряму сплачуються платником до бюджету держави в залежності від розміру об'єкта оподаткування. При чому сплата такого податку призводить до вартісного зменшення об'єкта оподаткування (податок з прибутку підприємств, податок на доходи фізичних

осіб, податок на нерухоме майно, плата за землю, податок з власників транспортних засобів).

Ці форми податків стягуються безпосередньо з оподаткованого доходу, отриманого фізичними особами та корпораціями. Важливість цих податків полягає в тому, що вони сплачуються безпосередньо уряду та становлять значну частину доходів України, отриманих від податків. Важливо відзначити, що хоча вони відомі як “прямі” податки, відповідальність за подання цих сум податку покладається на самих платників податків. Деякі з найважливіших прямих податків — це податок на доходи фізичних осіб та податок на прибуток підприємств.

Крім того, що стосується прямих податків, платники податків усвідомлюють, скільки податків вони можуть сплатити протягом фінансового року, і готуються заздалегідь. Прямі податки також корисні для контролю за інфляцією, оскільки будь-яка зміна їх ставок може допомогти у регулюванні попиту та пропозиції в економіці.

Прямі податки поділяють на дві підгрупи: реальні та особисті. Різниця між ними полягає в пріоритетності платника і об'єкта оподаткування. При особистому оподаткуванні первинним виступає платник, а вторинним — об'єкт оподаткування. При реальному ж оподаткуванні, навпаки, первинним являється об'єкт оподаткування, а вторинним — платник.

Особисті податки — це податки, які встановлюються персонально для конкретного платника і залежать від його доходів. У сучасних умовах найбільшого поширення набули такі особисті податки як податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, податок на промисел.

Реальні податки — це податки, які передбачають оподаткування майна, виходячи із зовнішніх ознак; платниками виступають власники цього майна

незалежно від їх доходів. До цих податків можна віднести податок на землю, рентні платежі, податок з власників транспортних засобів, майнові податки.

Функції прямих податків підприємств та сфери їх впливу:

- фіскальна: акумулювання фінансових ресурсів у державному бюджеті з метою забезпечення фінансування відповідних витрат;
- регулююча: вплив на господарську діяльність платників через застосування пільгових режимів оподаткування, спрямування фінансових ресурсів на заходи держави;
- стимулююча: стимулювання розвитку підприємства, що реалізується наступними принципами державної політики: системність, комплексність, цілеспрямованість, рівноправність інтересів держави та підприємницьких структур;
- розподільча: установлення пропорцій розподілу фінансових ресурсів між суб'єктами оподаткування та державою, спрямування їх на фінансування різних заходів держави;
- інвестиційна: сприяє формуванню фінансових ресурсів суб'єктів господарювання з метою інвестування у господарську діяльність підприємства та забезпечити його стійкого зростання;
- контролююча: забезпечення адміністрування податків, а саме моніторинг правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків

[2,3]

Оскільки стягнення податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств є одними із ключових, дослідимо їх детальніше.

Складовою частиною ринкової економіки є ринок праці. Серед основних його комплексів особливе місце займає вартість робочої сили. У сучасних реаліях вартість робочої сили виражається через вартість життєвих засобів, що необхідні

для нормального відтворення працівника. Сума життєвих засобів, необхідних для відтворення робочої сили, включає в себе товари та послуги, що задовольняють фізіологічні потреби працівника, а так само витрати на утримання членів сім'ї працівника, його освіти, медичне обслуговування, підвищення професійно рівня. Отже, вартість робочої сили ототожнюється з вартістю певної кількості життєвих благ, які працівник отримує за винагороду за результат своєї праці [8]. Конкретною формою ціни робочої сили в грошовому вираженні і є заробітна плата.

Основним джерелом доходів найманих працівників є і надалі залишатиметься заробітна плата. Заробітну плату як економічну категорію вважають однією із найскладніших в силу певних економічних особливостей, які намагатимемося розглянути. При правильній організації заробітна плата забезпечує прямий зв'язок між доходами та кількісними та якісними характеристиками витраченої праці. Завдяки їй можна оцінити кваліфікаційний рівень робітника, рівень складності здійснюваної ним роботи, масштаби та якість вироблених матеріальних благ, наданих послуг.

З урахуванням вищесказаного, розглянуту категорію можна визначити наступним чином. Заробітна плата – це головна частка коштів, які направляються на споживання, та залежить від результату колективної роботи і диференціююця між працівниками відповідно до якості і кількості витрачених сил, реальним трудовим внеском кожного [2].

Відповідно до Закону України “Про оплату праці” заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [10]. Існує поняття як мінімальна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати, нижче якого не може

проводитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму робіт. Станом на 1 січня 2021 року вона становить – 6000 грн. Відповідно до Закону про Держбюджет на 2021 рік з 1-го грудня 2021 року вона збільшиться і складатиме 6500 грн. Існує поняття погодинної оплати праці. Вона використовується усіма формами підприємницької діяльності, якщо ними прийнята погодинна оплата праці із обліком фактично використаного часу. Станом на 1 січня 2021 року вона становить – 36,11 грн. Із підвищенням мінімальної заробітної плати з 1-го грудня 2021 року, погодинна складатиме 39,12 грн [11].

Принципи організації заробітної плати – це об'єктивні, науково обґрунтовані положення, що відображають дії економічних законів і спрямовані на більш повну реалізацію на практиці функцій заробітної плати.

Відповідно до Податкового Кодексу України – доходи у вигляді заробітної плати, нараховані платнику податку згідно з умовами трудового контракту включаються до загального місячного оподаткованого доходу платника податку [1].

База оподаткування заробітної плати визначається як нарахована заробітна плата, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Накопичувального фонду, а також на суму ПСП за її наявності.

Виплату заробітної плати працедавцем необхідно здійснювати 2 рази в місяць – з 16 по 22 число за першу половину поточного місяця і з 01 по 07 число місяця наступного. Розрахунок заробітної плати проводиться шляхом ділення нарахованої зарплати на кількість робочих днів у місяці, в подальшому отримана сума множиться на кількість робочих днів у першій або другій половині

календарного місяця, в залежності від того за який період проводиться розрахунок заробітної плати в Україні.

Варто відзначити великий плюс єдиного соціального внеску (далі по тексту ЄСВ) – він не тільки спростив сам процес розрахунків, але і позбавив від необхідності звітувати перед кількома фондами, завданням яких було захистити працівника від безробіття, втрати працездатності, травм на виробництві та забезпечити соцзабезпечення у вигляді пенсії на старості років. Ставка відрахування для всіх найманих працівників одна – 22% від Фонду оплати праці. Її оплата здійснюється за рахунок працедавця. Розмір податку на доходи фізичних осіб становить 18%. Важливо відзначити, що починаючи з серпня 2014 року набрав чинності Закон України щодо змін у ПКУ, яким було введено військовий збір, а Держбюджетом на 2020 рік дію збору продовжено на "період реформування Збройних сил України". Під оподаткування збором потрапляє і заробітна плата. Ставка військового збору становить 1,5%.

Варто розуміти, що ПДФО стягується не тільки з заробітної плати особи, а й з інших джерел доходів. Їх ставка не завжди становить 18%, а саме (див. таблицю 1.1 у додатку до розділу 1):

- виграші, призи, дарунки – 18%
- проценти за депозитами, за іпотечними цінними паперами, за дисконтом по облігаціям, за сертифікатом фонду операцій з нерухомістю – 18%
- дивіденди по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами – платниками податку на прибуток підприємств – 5%
- дивіденди по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, корпоративних правах, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування, а також суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток – 9%

- роялті – 18%
- дохід від продажу (обміну) протягом звітного року двох та більше об'єктів рухомого майна (легкового автомобіля, мотоцикла, мопеда), підлягає оподаткуванню – 5%
- вартість будь-якого об'єкта спадщини, отриманого у спадщину спадкоємцями, що не є членами сім'ї спадкодавця першого та другого ступеня споріднення – 5%
- спадщина, отримана будь-яким спадкоємцем від спадкодавця – нерезидента, та будь-який об'єкт спадщини, що успадковується спадкоємцем – нерезидентом – 18% [12].

Перевагами ПДФО є:

- співвідношення суми податку не з усередненим, а з конкретним доходом платника податків (тобто цей податок належить до групи особистих податків);
- основний спосіб стягнення цього податку – у джерела виплати – є досить простим і ефективним механізмом контролю за своєчасністю перерахування коштів до бюджету;
- податок в найбільшій мірі відповідає основним принципам оподаткування - загальності, рівномірності і ефективності. ПДФО має яскраво виражений фіскальний характер (формування бюджетів всіх рівнів), крім того, стягування цього податку має великі перспективи.

Порядок обчислення і сплати ПДФО:

- відповідальними за нарахування і сплату ПДФО є податкові агенти, тобто в більшості випадків – роботодавці;
- податок сплачується до бюджету під час виплати оподаткованого доходу (у разі виплати доходів готівкою з каси чи в не грошовій формі)

– податок сплачується на наступний банківський день після такої виплати) [13].

Утриманий ПДФО із доходів фізичних осіб (як резидентів, так і нерезидентів), зараховується до бюджету відповідно до Бюджетного Кодексу. Зазначається, що ПДФО, який сплачується податковим агентом – юридичною особою (відділенням, філією чи відокремленим підрозділом), зараховується до відповідного місцевого бюджету за місцезнаходженням податкового агента [14].

У порядку, установленому ст. 168 ПКУ, нарахування, утримання та сплата військового збору до бюджету здійснюються при ставці 1,5 % та за тими ж правилами, що й ПДФО. Але є виняток: якщо в підприємства є неуповноважені відокремлені підрозділи, то порядок сплати до бюджету ПДФО, передбачений даною статтею Кодексу, не застосовується до військового збору. Це пояснюється різними шляхами зарахування коштів: зазначена норма прописує механізм перерахування податку до місцевого бюджету, тоді як військовий збір зачисляється Державному бюджету. Тому юридична особа має перераховувати військовий збір як за себе, так і за неуповноважений відокремлений підрозділ до держбюджету за своїм місцезнаходженням. Суми військового збору, нараховані вповноваженим відокремленим підрозділом, перераховуються до держбюджету за місцезнаходженням такого підрозділу [14].

Кожен громадянин має право на одержання податкової соціальної пільги (ПСП). Розмір ПСП безпосередньо залежить від розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленого законом на 1 січня звітного податкового року.

Одним із видів прямих податків є податок на майно. Він складається з:

- податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;

- транспортного податку; П плати за землю.

Згідно з Податковим Кодексом платниками зазначених вище податків являються фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками рухомого та нерухомого майна.

У 2021 році податок на нерухоме майно нараховується за 2020 рік. Його розраховують, виходячи з розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня 2020 року — 4 723 грн. Для кожного регіону ставки можуть різнитись: ставку встановлює місцева влада, але відповідно до законодавства розмір не має перевищувати 1,5 % від мінімальної зарплати. У 2021 році максимальна сума — 70,8 гривень за квадратний метр.

Податок сплачується за кожен квадратний метр для квартир площею понад 60 кв. метрів і будинків понад 120 кв. метрів. А також для різних типів об'єктів житлової нерухомості в понад 180 кв. метрів. За прострочення оплати податку передбачений штраф у розмірі 10% від суми боргу за прострочення до 30 днів, більше 30 днів — 20% [17].

З 1 січня 2022 р. в Україні планується збільшення розміру даного податку на 21% більше ніж у 2021 р. Так, за житлову площу більше 100 кв.м громадянин повинен заплатити 3600 грн (2832 грн у 2021 році). Через будь-яку надмірну квадратну одиницю необхідно оплачувати 1,5% від мінімальної зарплати. У цьому році це 70,8 грн, в 2022-му становитиме 90 грн. Варто зазначити, що оплачувати потрібно тільки за надлишкову площу.

Найбільшу суму податку оплатять ті, у кого площа квартири перевищує 300 кв.м. Власникам такого житла потрібно буде сплатити податок в обсязі 25 тис. грн. Подібну необхідну суму оплатять власники будинків, єдина площа яких більша за 500 кв. м [18].

Об'єктом оподаткування земельного податку є земельні ділянки та частки (паї), що перебувають у власності. Базою для розрахунку цієї плати становить грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації; площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Ставка податку за земельні ділянки, оцінка яких здійснена, складає не вище 3% від їх нормативної грошової оцінки, для земель загального користування — не вище 1%, для сільськогосподарських угідь — не менше 0,3% та не більше 1%, для лісових земель — не більше 0,1% [21].

За земельні ділянки, що знаходяться в постійному користуванні суб'єктів господарювання (окрім державної і комунальної форми власності), — в розмірі не більше 12 % від їх нормативної грошової оцінки.

1.2. Механізм справляння прямих податків у зарубіжних країнах світу

Всім відомо, що система оподаткування розвинених країн світу є прикладом добре функціонуючої системи. Аби запровадити зміни у податковій системі України спираючись на іноземний досвід, потрібно зрозуміти інші діючі системи.

По-перше, першою характеристикою податкових систем країн світу є співставлення прямих та непрямих податків у структурі бюджету. У Канаді, Англії, Японії домінуючими є прямі податки, а у Франції – непрямі, що складають 67,7% [23].

По-друге, важливим показником є структура прямих податків, а саме співвідношенням надходженням податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств. Варто підкреслити, що у розвинених країнах частка ПДФО є вищою за прибуток корпорацій. Останній не має великого фіскального значення, тому і його вага відносно низька, за винятком Японії, де він складає

21,5% [24]. В Україні податок на прибуток підприємств становить 18% і являється одним із бюджетоутворюючих.

Щодо прибуткового податку, то треба відзначити, що в країнах ЄС діє прогресивна шкала оподаткування доходів фізичних осіб, на відмінну від України, де ставка податку – 18%. Більше того, ставки індивідуального прибуткового податку більші. Так, серед найвищі прогресивні ставки зафіксовано у Данії – 52%, Австрії – 50%, Німеччині – 45%. По суті, в Україні порушується головний принцип податку на доходи фізичних осіб – принцип соціальної справедливості. Проста шкала податку у розрізі сталого розвитку не є вирішенням проблеми оптимізації оподаткування. У такому випадку доцільно повернути прогресивну шкалу оподаткування, що діяла у Україні.

Податки в Японії сплачуються з доходів, майна та споживання на національному, префектурному та муніципальному рівнях. Податок на прибуток виплачується щорічно особами на національному, префектурному та муніципальному рівнях. Також відомий як "податок з резидентів" на префектурному та муніципальному рівнях. Сума розраховується на основі чистого доходу окремої особи.

Податок на підприємство щорічно сплачується фізичними особами, які займаються підприємницькою діяльністю. Сума розраховується на основі чистого доходу особи та виду бізнесу [25].

Податок на власність – це муніципальний податок, який щорічно сплачується фізичними особами, які мають у власності землю, житло та інші види майна, що амортизується.

Податок на споживання оплачується споживачами, коли вони купують товари та послуги. Ставка зазвичай становить 10 відсотків. На їжу та напої (крім

алкоголю та вечері поза рестораном) та передплату газет ставка становить 8 відсотків.

Податок на прибуток сплачується щорічно з доходу, отриманого протягом календарного року. З метою оподаткування люди, які проживають в Японії, поділяються на три категорії [28]. Ця категоризація не стосується типів віз:

- нерезидент – людина, яка прожила в Японії менше року і не має основної бази проживання в Японії. Нерезиденти сплачують податки лише з доходів з джерел у Японії, але не з доходів із-за кордону.
- непостійний резидент – людина, яка прожила в Японії менше п'яти років, але не має наміру постійно проживати в Японії. Вони сплачують податки з усіх доходів, крім доходів із-за кордону, які не надсилаються до Японії.
- постійний резидент – особа, яка прожила в Японії не менше п'яти років або має намір назавжди залишитися в Японії. Ця категорія сплачує податки з усіх доходів з Японії та з-за кордону [29].

Але варто зазначити, що податкові угоди між Японією та більш ніж 50 країнами, включаючи США, Великобританію, Канаду, Австралію, Китай, Південну Корею та більшість європейських країн, можуть мати пріоритет над вищезазначеними актами.

Податок на прибуток у Японії ґрунтується на системі самооцінки (особа сама визначає суму податку шляхом подання податкової декларації) у поєднанні з системою оподаткування податком на прибуток (податки віднімаються із заробітної плати та подаються роботодавцем). Завдяки системі оподаткування податку на прибуток більшості працівників Японії не потрібно подавати податкову декларацію [25].

Насправді працівникам потрібно подавати податкову декларацію лише за умови виконання хоча б однієї з наведених умов:

- якщо вони покинуть Японію до закінчення податкового року
- якщо їх роботодавець не утримує податки (наприклад, роботодавець за межами Японії)
- якщо у них більше одного роботодавця якщо їх річний дохід перевищує 20 000 000 ієн якщо вони мають додатковий дохід більше 200 000 ієн

Працівникам, яким не потрібно подавати податкову декларацію, роботодавець утримуватиме податки на прибуток із заробітної плати, і в кінцевому підсумку проводиться коригування з остаточною заробітною платою за рік. Люди, які зобов'язані подати податкову декларацію, наприклад самозайняті, повинні це зробити у місцевій податковій інспекції (zeimusho), поштою або в Інтернеті (електронний податок) у період з 16 лютого по 15 березня наступного року.

Податкову декларацію за 2020 рік потрібно подавати з 16 лютого по 15 березня 2021 року (у 2021 році було продовжено до 15 квітня через пандемію коронавірусу). Якщо роботодавець не утримує їх, податки на дохід сплачується в повному обсязі до 15 березня наступного року (у середині квітня, якщо ви сплачуєте за допомогою автоматичного банківського переказу), з двома передоплатами, сплаченими у липні та листопаді поточного податкового року. Передоплати розраховуються на основі доходу за попередній рік, тобто ви не сплачуєте їх протягом першого року перебування в Японії.

Ставка податку визначається виходячи з оподаткованого доходу. Як і в інших країнах, оподатковуваний дохід – це загальний заробіток мінус базове звільнення, пільги для утриманців та різні види відрахувань, таких як відрахування на страхові внески, медичні витрати та витрати на бізнес самозайнятих осіб.

Корпорації в Південній Кореї обкладаються податком на світовий дохід. Податок на прибуток підприємств обкладається оподатковуваним доходом компанії, який ґрунтується на чистому доході після обліку податкових коригувань, за вирахуванням витрат на вирахування та перенесених податкових збитків [29]. Витрати, понесені під час звичайної діяльності, відраховуються за умови дотримання вимог щодо документального забезпечення, а нараховані витрати не підлягають вирахуванню до тих пір, поки витрати не будуть фіксованими або визначеними.

Загалом, немає різниці між оподаткуванням прибутку та прибутку від капіталу для корпорацій-резидентів, оскільки прибуток від капіталу включається до оподаткованого прибутку та оподатковується за стандартними ставками податку на прибуток підприємств. Приріст капіталу з корейських джерел, отриманий нерезидентом, оподатковується у розмірі менше 11 відсотків (включаючи місцевий прибуток) від отриманих надходжень від продажу або 22 відсотків (включаючи місцевий прибуток) прибутку від капіталу [30].

Ставки податку на прибуток підприємств (з 1 січня 2018 року) мають наступний вигляд. У даній країні діє прогресивна шкала оподаткування:

- до 200 мільйонів вон – 10 відсотків;
- від 200 мільйонів вон до 20 мільярдів вон – 20 відсотків;
- від 20 мільярдів вон до 300 мільярдів вон – 22 відсотки;
- більше 300 мільярдів вон – 25 відсотків [31].

Крім того, існує додатковий подохідний податок у розмірі 10 відсотків від вищенаведених ставок, що призводить до того, що кінцеві ставки становлять від 11 до 27,5 відсотків від бази оподаткування [38].

Корейські компанії зобов'язані сплатити:

- проміжні податки на прибуток підприємств протягом двох місяців після закінчення перших шести місяців фінансового року;
- щорічні податки на прибуток підприємств протягом трьох місяців з кінця фінансового року.

Компанія повинна подати податкову декларацію разом із податковими платежами щодо проміжних та річних податків на прибуток підприємств.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1 Місце прямих податків у наповненні доходів бюджету

Для аналізу надходжень податку на доходи фізичних осіб, факторів впливу на нього, та факторів, на які він впливає обрано наступні методи:

- 1) розрахунок відносних величин;
- 2) розрахунок середніх величин;
- 3) визначення показників динаміки; 4) стохастичний факторний аналіз.

Відносні величини – це цифрові узагальнюючі показники, що є результатом зіставлення двох статистичних величин. За своєю природою відносні величини є похідними від ділення поточного (порівнюваного) абсолютного показника на базисний показник.

Відносні показники можуть бути отримані або як співвідношення однойменних статистичних показників, або як співвідношення різнойменних статистичних показників. У першому випадку одержуваний відносний показник розраховується або відсотках, або в відносних одиницях, або в проміле (в тисячних частках). Якщо співвідносяться різнойменні абсолютні показники, то відносний показник в більшості випадків буває іменованих.

Враховуючи важливість податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств у формуванні бюджетних доходів, розглянемо динаміку їх надходжень до Зведеного бюджету України.

Зупинимось на податку на доходи фізичних осіб. Цей податок є цікавим з тієї точки зору, що його надходження до державного бюджету є не повними. При стягуванні цього податку відбувається розчеплення: 40% суми надходить до Державного бюджету України, а решта – 60% залишаються у місцевих бюджетах.

Таблиця 2.1

Надходження ПДФО до бюджетів України за 2014-2020 рр, млрд грн

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Місцевий бюджет	62,56	54,92	78,97	110,65	138,16	175,73	177,83
Державний бюджет	12,65	45,07	59,81	75,03	91,74	109,95	117,28

Оцінка місця та ролі ПДФО у бюджеті неоднозначна: практики вважають, що цей податок якнайкраще забезпечує бюджетні потреби, а науковці критикують його за зайву фіскальність та високі ставки. ПДФО, вважають вони, не пристосованої до вітчизняної економіки на етапі її переходу до ринку, що висвітлює істотні недоліки у формуванні податкової бази та обчислення ПДФО. В моделях західних економічних систем податок на доходи фізичних осіб виконує важливу роль в налагодженні товарного попиту. Даний податок є ключовим з податків в економіках більше ніж у 65 країнах світу.

Формування Зведеного бюджету України значною мірою залежить від грошових надходжень від податку на доходи фізичних осіб з доходів у формі заробітної плати. Його роль полягає в забезпеченні стабільних грошових надходжень до бюджету, а також в такому розподілі національного доходу між

різними верствами населення, при якому досягається соціальна стабільність суспільства, реалізація конституційних прав громадян.

Таблиця 2.2

Показники надходження прямих податків до Зведеного бюджету України за 2014-2020 рр, млн грн

ПОДАТОК	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Податок на доходи фізичних осіб	75202,95	99983,17	138781,79	185686,13	229900,60	275458,46	295107,27
Податок на прибуток підприємств	40201,49	39053,17	60223,23	73396,80	106182,35	117316,77	118471,76
Податок на власність	398,92	1,80	1,36	1,00	1,14	-0,03	0,57

З 2015 року прослідковується різке зростання надходжень ПДФО до Державного бюджету – у 3,9 рази у 2020 році порівняно з 2014 роком. Основними причинами такої тенденції є:

- ПДФО із доходу у вигляді процентів за депозитами стовідсоткова надходять у Державний бюджет;
- зміна коефіцієнтів розподілу ПДФО від заробітної плати та прирівняних до неї доходів за рівнями бюджетів.

На перший погляд спостерігається позитивна динаміка, причиною якої є податкові реформи 2014-2018 років. Але, розглянувши більш глибоко динаміку, можна сказати, що підвищення характеризується не покращенням економічної ситуації в Україні, зменшенням тіньового сектору чи збільшенням реальної заробітної плати громадян, а більш прозаїчними причинами:

- введення нових об'єктів оподаткування, збільшення бази оподаткування, зміна ставок податків;

– девальвація гривні та інфляційні процеси (за проаналізований період гривня знецінилась більш ніж у три рази – із 7,99грн/\$ у лютому 2014 року до 28,15 грн/\$ станом на 31.12.2020).

Таким чином, в реальності ситуація не покращилась. Більше того, у 2014-2015 роках реальні надходження ПДФО скоротилися, що було обумовлено анексією Криму, початком війни на Сході України, а як наслідок – безробіття та міграція.

Як зазначалось раніше, була розширена база оподаткування, а саме:

- оподаткування процентів за депозитами (15-17% у 2015 році, з 2016 року 18%);
- оподаткування пенсій (суми пенсій або щомісячного довічного грошового утримання, отримуваних платником податку з ПФУ чи бюджету згідно із законом, якщо їх розмір перевищує на місяць 10 розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність — 18%)

Підсумовуючи вищезазначене, можна констатувати, що покращення, яке спостерігається, спричинене у першу чергу фіскальними заходами.

Таблиця 2.3

Динаміка структури надходжень ПДФО та ППП за 2014-2020 рр,

млрд грн

Показники/Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ВВП, млрд. грн.	1566,73	1979,46	2383,20	2982,92	3558,71	3974,56	4194,10
Надходження ППП, млрд. грн.	40,20	39,05	60,22	73,40	106,20	117,30	118,47

Надходження податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), млрд грн	75,20	99,98	138,78	185,69	229,90	275,50	295,11
Частка ППП у ВВП, %	2,57	1,97	2,53	2,46	2,98	2,95	2,82
Частка ПДФО у ВВП, %	4,80	5,05	5,82	6,23	6,46	6,93	7,04
Частка ППП у доходах Зведеного бюджету України, %	8,81	5,99	7,69	7,22	8,97	9,09	8,61
Частка ПДФО у доходах Зведеного бюджету України, %	16,49	15,33	17,73	18,26	19,41	21,36	21,44
Доходи Зведеного бюджету України, млрд. грн.	456,07	652,03	782,86	1016,79	1184,28	1289,78	1376,67

Розглядаючи динаміку структури надходжень ПДФО у відсотках до ВВП, що представлена у табл. 2.3, то вона зросла у 2020 році на 2,24% у порівнянні з 2014 роком і складає 21,44% від доходів Зведеного бюджету України.

Аналізуючи податок на прибуток підприємств, варто зазначити, що в Україні діє класична модель стягування цього податку, що є найпоширенішою в Європі. Ставка у розмірі 18% на сьогоднішній день є однією із найнижчих серед країн ЄС.

Схожа ситуація спостерігається з податком на прибуток підприємств, у порівнянні з ПДФО: номінальні показники у декілька разів перевищують реальні. У 2014 році через тимчасово окуповані та непідконтрольні території, надходження скоротились. Ця ситуація пояснюється рядом причин.

По-перше, 2014 року в усіх регіонах України було задекларовано від'ємний фінансовий результат до оподаткування. За даними Державної фіскальної служби, лише 17,5% кількості платників ППП декларували прибуткову діяльність.

По-друге, Державна статистична служба повідомила, що було ліквідоване кожне четверте велике підприємство, майже кожне шосте середнє та мале підприємство, кожне восьме мікропідприємство. У 2015 році ситуація почала стабілізуватись, завдяки перереєстрації підприємств з окупованих територій.

Потрібно зазначити, що інфляційні процеси являються одним із найвпливовіших чинників, що вплинули на номінальне зростання надходжень податку на прибуток підприємств до зведеного бюджету.

Аналізуючи динаміку, варто підкреслити, що у 2020 році номінальні надходження ППП були у 2,9 рази більшими ніж у 2014 році. Аде якщо взяти показники відсотку до ВВП, то він залишився зменшився із 38,97% до 35,4%.

Даний податок формується на основі фінансових результатів підприємства. В Україні тінізація економіки не може не впливати на ППП. Та навіть не зважаючи на складний механізм контролю за повнотою його сплати, в Україні він залишається одним із бюджетоутворюючих.

Варто підкреслити, що з 2015 року практично в 4 рази було скорочено кількість підстав для отримання податкових пільг з податку на прибуток підприємств. Таке рішення вплинуло на зміну кількості їх отримувачів. Приблизні втрати бюджету від податкових "пільг, які є втратами бюджету" становлять 1% надходжень ППП до зведеного бюджету у 2020 році.

У червні 2021 року вдруге за 6 місяців виконано план надходжень з ПДФО (+0,4 млрд грн). Найбільше перевиконання плану надходжень було зафіксовано

за податком на прибуток підприємств (+3,4 млрд грн). За даними ДПС надходження були наступними:

□ податку на доходи фізичних осіб та військового збору 12,4 млрд грн; □ податку на прибуток підприємств – 4,7 млрд грн.

Основною причиною є зняття карантинних обмежень та підвищення ділової активності.

2.2. Фіскальна ефективність та проблеми функціонування механізму стягнення прямих податків в Україні

У сучасному світі з проблемою тінізації економічних процесів стикаються майже всі країни. Обсяги тіньового сектора в економічно розвинених країнах світу знаходяться на рівні, який не має значного тиску на соціально-економічні процеси у державах (5-12% ВВП). Досягнення розмірів тіньового сектора в 30% від ВВП наближається критична межа, перевищення якої, говорить про функціонування в країні потужної та стійкої системи тіньових економічних відносин. В Україні розмір тіньової економіки з 2015 по 2020 рр зменшився на 13%, що є позитивним показником.

Існування тіньової економіки спричинює недонадходження податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств до доходів Зведеного бюджету України.

Протягом календарного року надходження від податку на прибуток характеризуються періодичністю, обумовленою строками сплати. З 2016 року авансову сплату податку протягом року було скасовано. Залишились лише річний (для деяких суб'єктів господарської діяльності) та квартальний звітні періоди. Це зумовило відновлення з 2016 року існуючої до 2013 року періодичності надходжень податку протягом року.

Варто підкреслити, що з 2015 року практично в 4 рази було скорочено кількість підстав для отримання податкових пільг з податку на прибуток підприємств. Таке рішення вплинуло на зміну кількості їх отримувачів.

Таблиця 2.4

**Фіскальний потенціал податку на прибуток підприємств у
2014-2020 рр, млрд грн**

Показники/Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, млрд грн	337,10	325,90	478,50	548,70	884,90	937,10	919,10
2. Податок на прибуток підприємств фактичний (ППП _ф), млн. грн.	40,20	34,70	60,20	66,90	106,20	117,30	118,50
3. Фіскальний потенціал податку на прибуток підприємств, млн грн	60,68	58,66	86,13	98,77	159,28	168,68	165,44
4. Різниця між фіскальним потенціалом та фактичними надходженнями ППП, млн. грн.	20,48	23,96	25,93	31,87	53,08	51,38	46,94
5. Рівень тіншової економіки, % до ВВП	43	40	35	32	31	28	30
6. ВВП, млрд. грн.	1566,73	1979,46	2383,20	2982,92	3558,71	3974,56	4194,10
7. Розмір тіншової економіки, млрд. грн.	673,69	791,78	834,12	954,53	1103,20	1112,88	1258,23

8. Частка податку на прибуток у ВВП, %	2,57	1,75	2,53	2,24	2,98	2,95	2,83
9. Рівень недонадходжень податку на прибуток від функціонування тіньової економіки, млрд. грн.	1,73	1,39	2,11	2,14	3,29	3,28	3,56
10. Сукупний фіскальний потенціал податку на прибуток, млрд. грн.	62,41	60,05	88,24	100,91	162,57	171,96	168,99

Великі платники податків, яких менше 1% юридичних осіб в Україні в цілому, мають вагомe фіскальне значення, оскільки забезпечують близько 55-59% надходжень ППП зведеного бюджету. Найбільшим платником податків в Україні за 2020 рік виявилася ПАТ «Укрнафта», яка сплатила до держбюджету 45,8 млрд грн. Про це повідомляє видання Рейтинг, яке опублікувало ТОП-200 найбільших компаній за сумою сплати податкових платежів за минулий рік.

Топ-10 платників податків України у 2020 році:

- Укрнафта — 45,8 млрд грн;
- Укргазвидобування — 28,46 млрд;
- Нафтогаз України — 18,8 млрд грн;
- Філіп Морріс Україна — 18,39 млрд грн; – В.А.Т. — Прилуки — 16,53 млрд грн.
- Джей Ті Інтернешнл Україна — 14,3 млрд;

- Укрзалізниця — 13,5 млрд;
- Оператор ГТС України — 11,8 млрд грн;
- Укртатнафта — 11,5 млрд грн;
- Енергоатом — 10,5 млрд грн [55].

Таблиця 2.5

Оцінка фіскального потенціалу ПДФО та ППП у 2014-2020 рр, млрд грн

Показники/ Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ВВП офіційний, млрд грн	1566,73	1979,46	2383,20	2982,92	3558,71	3974,60	4194,10
Рівень тіньової економіки	0,43	0,40	0,35	0,32	0,31	0,28	0,30
ВВП тіньовий, млрд грн	673,69	791,78	834,12	954,53	1103,20	1112,89	1258,23
ВВП потенційний, млрд грн	2240,42	2771,24	3217,32	3937,45	4661,91	5087,49	5452,33
Фактичні надходження від ПДФО та ППП, млрд. грн	115,40	139,03	199,00	259,09	336,10	392,80	413,58
Частка фактичних надходжень ПДФО та ППП у ВВП	7,37	7,02	8,35	8,69	9,44	9,88	9,86
Приховані податкові зобов'язання, млрд. грн.	49,62	55,61	69,65	82,91	104,19	109,98	124,07

Потенційні податкові надходження, млрд. грн.	165,03	194,64	268,65	342,00	440,29	502,78	537,65
Рівень реалізації фіскального потенціалу, %	69,93	71,43	74,07	75,76	76,34	78,13	76,92

Джерело: сформовано автором

Проаналізувавши фіскальний потенціал податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств, що представлений у табл. 2.5, можемо зазначити про втрати від існування тіньової економіки. Так, реалізація фіскального потенціалу цих двох податків у 2020 році становить 76,92%, що є на 6,99% вищим аніж у 2014 році. Відповідно проведених розрахунків, фіскальний потенціал у 2020 році складає 537,65 млрд грн. Ця цифра значно відрізняється від фактичного надходження – 413,58 млрд грн – на 124,07 млрд грн.

Базовою проблемою адміністрування податку на доходи фізичних осіб є масове ухилення від сплати цього податку шляхом виплати заробітної плати «у конвертах», що оцінюється вітчизняними експертами на рівні близько 35-45 %. Саме тому фіскальний потенціал є значно вищим ніж його реалізація.

Податок на прибуток формується на основі фінансових результатів підприємства. В Україні тінізація економіки не може не впливати на ППП. Та навіть не зважаючи на складний механізм контролю за повнотою його сплати, в Україні він залишається одним із бюджетоутворюючих.

Порівнюючи надходження з податку на доходи фізичних осіб та податок на прибуток підприємств, можна виділити однакові тенденції. По-перше, дані податки вважаються одними із бюджетоутворюючих. По-друге, вони прямо пропорційні інфляційним процесам. По-третє, частина бази оподаткування

знаходиться в тіні, що унеможлиблює бачити реальну ситуацію та підвищує рівень податкового тягаря на громадян.

Існує думка про високий податковий тягар, що заважає розвиватися та функціонувати бізнесу. Для виявлення фактичного стану речей порівняймо показники з країнами Європейського Союзу, використавши частку податків у ВВП. Середнє значення коефіцієнта збору податків із ВВП становить 40%. Але у деяких розвинених країнах він ще вищий: Франція – 48%, Італія – 43%, Швеція – 45%.

За даними аналізу компанії "PwC Україна" загальне податкове навантаження в Україні в 2018 році становить 37,8%, в Європейському Союзі – 40,5%, тоді як загальний світовий показник – 39,6% [23]. Варто зазначити, що даний показник не можна вважати точним, адже він не враховує особливості конкретного суб'єкта господарювання. Податкове навантаження прямих податків дорівнює 13,57%, що становить 35,9% від загального податкового тягаря.

Україна одразу на 7 пунктів у 2020 році покращила свої позиції у рейтингу простоти ведення бізнесу Світового Банку. У Doing Business-2020 Україна зайняла 64-тий рядок з-поміж 190 країн. Згідно з даними звіту Світового банку, у свіжому рейтингу Україна поліпшила свої показники по 6 з 10 індикаторів, які враховуються фахівцями Світового банку при складанні рейтингу [56].

За параметром «paying taxes» Україна на 65-му місці. Цей показник оцінює рівень податкового навантаження та складності адміністрування.

Багато науковців вважають, що більш обтяжливим для економіки є ставки податку та механізм їх стягнення, а не середній рівень податків. Також, не треба забувати про втрати, пов'язані з їх стягненням, а саме: витрати на утримання фіскальних органів, ведення обліку й документації, підготовку та передання

звітності тощо. Ці витрати можуть збільшувати реальне податкове навантаження на 3-5% [57].

В Україні довго дискутують про оптимальний рівень оподаткування, що сприяв би стимулюванню виробництва та підвищення соціально-економічних норм.

Тож, можна зробити висновок, що успішність розвинених країн не залежить від рівня оподаткування. А твердження про надмірне податкове навантаження в економіці й велику частину перерозподілу ВВП через Держбюджет є перебільшені.

Відповідно до щорічного дослідження купівельної спроможності компанією GfK «GfK Purchasing Power Europe 2020» серед 42 країн, Україна посіла останнє місце [58]. Після сплати обов'язкових платежів, податку на доходи фізичних осіб 18% та військового збору 1,5%, громадянин України витрачає в середньому 1,703 тис євро в рік, тоді як мешканець Європи – 13,894 тис. євро. Рівень купівельної спроможності України наближається до Косово та Молдови. В інших країнах Європи цей самий індикатор в рази більший за український, а лідер серед країн – князівство Ліхтенштейн – перевищує Україну практично у 37 разів. Такі країни-сусіди як Польща та Румунія посідають 28 та 31 місце із купівельною спроможністю 7,143 тис. євро та 5,611 тис євро відповідно.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1 Проблеми прямого оподаткування в Україні

Проаналізувавши значення та динаміку прямих податків, можемо виокремити їх позитивні на негативні сторони. Перевагами прямих податків є:

- існування прямої залежності між доходами населення та частки сплати податку у бюджет;
- створення соціальної справедливості: більші витрати несуть більш заможні верстви населення;
- дані податки являються важелем регулювання економічних процесів, таких як сприяння інвестиціям, нагромадження капіталу, ділової активності тощо;
- при прямому оподаткуванні податкові служби вступають у безпосередній контакт із платниками податків, що приводить до встановлення економічної та політичної самосвідомості;
- прямі податки чинять значний вплив на вітчизняне виробництво, адже держава стимулює виробництво, то збільшуються надходження до бюджету [60,61].

Треба розуміти, що доходи суб'єктів господарювання, що зростають при помірних ставках прямих податків, стають одним із основних джерел інвестицій в економіку країни, а як наслідок – підвищення конкурентоспроможності держави.

Недоліки прямого оподаткування:

- прямі податки не є стабільне джерело доходів бюджету країни, оскільки доходи громадян та прибуток підприємств є результатами діяльності виробників;
- існує можливість недоотримання надходжень до бюджету через приховування реальних доходів громадян та суб'єктів господарювання;
- супротив платників сплачувати податки;
- складний процес адміністрування, пов'язаний із складним механізмом стягнення та великою групою платників.

Всім відомо, що система оподаткування розвинених країн світу є прикладом добре функціонуючої системи. Аби запровадити зміни у податковій системі України спираючись на іноземний досвід, потрібно зрозуміти інші діючі системи.

По-перше, першою характеристикою податкових систем країн світу є співставлення прямих та непрямих податків у структурі бюджету. У Канаді, Англії, Японії домінуючими є прямі податки, а у Франції – непрямі, що складають 67,7% [23].

По-друге, важливим показником є структура прямих податків, а саме співвідношенням надходженням податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств. Варто підкреслити, що у розвинених країнах частка ПДФО є вищою за прибуток корпорацій. Останній не має великого фіскального значення, тому і його вага відносно низька, за винятком Японії, де він складає 21,5%. В Україні податок на прибуток підприємств становить 18% і являється одним із бюджетоутворюючих. На відмінну від інших країн, у наші існують недоліки при справлянні цього ППП, а саме:

1. надання безпідставних пільг підприємствам; практика розвинених країн показує, що підтримка підприємства пільгами є безперспективною;
2. складний порядок нарахування податку, що створює проблеми як для платників, так і для контролюючих органів (фінансовий результат, що є базою оподаткування, – це постійний ризик надмірних перевірок з боку контролюючих органів);
3. бажання платників сплачувати щонайменшу суму податків (цю проблему важко вирішити, адже вона психологічного характеру);

4. схеми податкового планування, що застосовуються деякими підприємствами для ухилення від сплати податків, що призводить до високого податкового тиску на сумлінних платників податку.

У будь-якій державі податкова система ілюструє специфіку організації її господарства. Порівнюючи податкову систему України та європейських країн, можна визначити, що вітчизняна система оподаткування доходів фізичних осіб за своїм складом та структурою в значній мірі відповідає системі оподаткування країн ЄС. Прозорість та відкритість спрямовані в першу чергу на врегулювання соціально-економічних питань та стимулювання мотивації домогосподарств є основними правилами податкової системи європейських країн. Системи прямого оподаткування доходів фізичних осіб іноземних країн мають випробувану часом практику становлення та розвитку. Вона базується на підсвідомому усвідомленні кожним платником податку свого конституційного обов'язку – сплати податків. Удосконалення власної системи оподаткування доходів фізичних осіб із урахуванням світових успіхів у цій сфері в умовах створення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки, є пріоритетним завданням української податкової системи.

Прогресивна шкала оподаткування в даний час використовується практично у всіх країнах і вважається найбільш відповідної принципом справедливості по вертикалі. В останні десятиліття практика оподаткування розвивалася в напрямку зниження максимальних ставок прибуткового податку і скорочення числа ставок.

Треба відзначити, що в країнах ЄС діє прогресивна шкала оподаткування доходів фізичних осіб, на відмінну від України, де ставка податку – 18%. Більше того, ставки індивідуального прибуткового податку більші. Так, серед найвищі прогресивні ставки зафіксовано у Данії – 52%, Австрії – 50%, Німеччині – 45%.

По суті, в Україні порушується головний принцип податку на доходи фізичних осіб – принцип соціальної справедливості. Проста шкала податку у розрізі сталого розвитку не є вирішенням проблеми оптимізації оподаткування. У такому випадку доцільно повернути прогресивну шкалу оподаткування, що діяла у Україні.

Прибутковий податок може приносити значні надходження тільки за рахунок оподаткування всього населення, яке повинно мати достатньо високі доходи. Крім того, цей податок заснований на декларування особистих доходів. Тому він передбачає вироблене ставлення до сплати податків як до виконання громадського обов'язку і відповідне розуміння соціальної справедливості. У цьому сенсі має значення рівень соціальних витрат держави, який повинен бути досить високим.

Таким чином, передумови для різкого збільшення частки цього податку в фіскальних надходженнях і доведення її до рівня, характерного для розвинених країн, в Україні до цих пір відсутні.

Подальше вдосконалення податку на доходи фізичних осіб в Україні має відбуватися з урахуванням гостроти наступних проблем макроекономічного регулювання:

- необхідність збільшення бюджетних доходів;
- значна диференціація доходів населення;
- деяке розширення масштабів «конвертових виплат» заробітної плати після збільшення ставок страхових внесків до позабюджетних фондів, що стримує зростання податкових надходжень.

У червні 2020 року у Верховній Раді було зареєстровано проект Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження податку на виведений капітал

на заміну податку на прибуток підприємств". Відповідно до Пояснювальної записки пропонується застосовувати такі ставки податку на виведений капітал:

15% – до операцій з виведення капіталу;

20% – до операцій, прирівняних до операцій з виведення капіталу (крім зазначених нижче операцій, що оподатковуються за ставкою 5%);

5% – до коштів, сплачених на виконання боргових зобов'язань пов'язаним особам – нерезидентам (у випадках перевищення сукупної суми боргових зобов'язань перед всіма пов'язаними особами – нерезидентами над сумою власного капіталу платника більш ніж у 3,5 рази (для фінансових установ та компаній, що провадять виключно лізингову діяльність, – більш ніж у 10 разів) або реєстрації нерезидента у державі, що є «низькоподатковою» юрисдикцією, застосовуватиметься ставка 20%) [70].

Як зазначається, прийняття заного закону значно спростить ведення бізнесу та податкового адміністрування, зменшить адміністративний тиск на платників податків з боку контролюючих органів, прибутку підприємств спрямовуватиметься на розвиток і техніко-технологічне оновлення власного виробництва, створить умови для детінізації економіки та стимулів до нарощування інвестиційної активності, що забезпечить оздоровлення та посилення конкурентоспроможності економіки України.

Проте, варто зазначити, що податок на виведений капітал існує у низки країн, економіка яких значно стабільніше за українську. Також, МВФ вважає, що практика Естонії, яку наводять як приклад, є негативною. На рівень надходжень, який був до введення податку, вони вийшли більш ніж через 10 років. Податок впливає деструктивно на розвиток економіки.

Даний законопроект пропонували ввести з 1 січня 2021 року, проте, він залишається на розгляді у комітетів Верховної Ради.

Говорячи про податки на нерухомість варто підкреслити, що від податку на майно майже неможливо ухилитися, оскільки сам об'єкт є базою оподаткування. На відміну від доходів, його неможливо перекласти на «одноденну» фірму, вивести в офшор. Це робить податки на майно дієвим засобом боротьби з тінізацією економіки, що для України є дуже актуальним.

Однією з найбільших проблем податків на нерухомість є високий рівень адміністративних витрат. Уряд повинен відслідковувати вартість житла/землі/транспорту, використовуючи оцінювачів, які оглядають нерухомість, вивчають ринкові тенденції та визначають додану вартість нового доповнення або ремонту будинку. Уряд з конкретними цілями доходу можуть коригувати ставки податку на нерухомість відповідно до своїх фінансових потреб, але це також вимагає часу та грошей.

Кожна місцева влада встановлює власну ставку податку на нерухомість на основі низки факторів. Результатом є різниця у податках на нерухомість від регіону до регіону. Вищі податки на нерухомість можуть відштовхнути від переїзду до регіону, а зростання ставок – може змусити мешканців переїхати в інше місце, аби уникнути високих податків. У той же час регіони, які можуть дозволити собі знизити ці сплати мають можливість залучити нових мешканців і отримати перевагу перед місцями, що потребують зростання населення та доходів.

Сплата податку на нерухомість дає власникам майна можливість подати апеляцію або скаргу з проханням про нижчу оцінку. Окрім того, що платникам податків надається можливість платити менше, це також збільшує адміністративні витрати, оскільки уряд має переглянути оцінки та прийняти рішення щодо їх справедливості. Оскільки зменшені оцінки стосуються лише тих, хто подає апеляцію, інші мешканці можуть сприймати систему як

несправедливу та віддавати перевагу тим, хто вирішить подати апеляцію чи спробувати маніпулювати системою.

Аналіз зарубіжного досвіду детінізації відносин у підприємницькій діяльності свідчить, що серед ефективних механізмів протидії тінізації економіки варто виділити законодавчий, антикорупційний і податковий [24].

Законодавчий механізм полягає у внесенні змін до нормативно-правової бази для попередження виконання «тінізуючих» дій. У економічно-розвинених країнах законодавчий та податковий методи зазвичай діють разом заради досягнення кращого результату. До них належать притягнення до адміністративної, цивільної, кримінальної відповідальності такі дії як неподання чи надання неправдивої інформації про доходи та інші форми ухилення від сплати податкових внесків.

До генератора цікавих ідей щодо шляхів детінізації економічних процесів можна віднести країну-лідера з цього питання – США. Ця країна посилила роль державних спеціальних служб з контролю над розповсюдженням тіньового сектору в економіці та їх взаємодію з державною структурою в цілому.

Не потрібно забувати про зручні у використанні електронні форми звітності, що розповсюджені у Франції, Великобританії та Ірландії. Ці країни дозволяють порахувати, декларувати та сплачувати всі податки і збори 24/7 у будь-який день незалежно від вихідних і державних свят [63].

На погляд науковців, ринок праці та неофіційна зайнятість є чи не найбільшою тіньовою нішею України. Органи влади має працювати над підвищенням переваг легальної роботи та реформування систему оплати праці, яка унеможливить практику надавання зарплати «у конвертах». Український Уряд активно працює над детінізацією оплати праці шляхом підвищення

мінімальної заробітної плати і прожиткового мінімуму, але розмір цих нормативів все ще залишається на низькому рівні.

Враховуючи іноземний досвід, з метою забезпечення послідовної детінізації оплати праці необхідно:

1) встановити контроль з боку державних органів (таких як Державна податкова служба України, Державна інспекція України з питань праці) за фактичним розміром заробітної плати, упереджуючи випадки її свідомого зменшення роботодавцями;

2) посилити відповідальність за ухилення від сплати податків та покращення їх адміністрування; зокрема внесення змін до законодавства щодо збільшення штрафних санкцій за ухилення від оформлення трудових відносин між працівником і роботодавцем, посилення відповідальності посадових осіб роботодавця за неоформлення трудових відносин з працівником, розширення повноважень Інспекції з питань праці щодо здійснення перевірок додержання законодавства про оплату праці;

3) ввести методи заохочування підприємств – установам, де не було виявлено фактів виплати заробітної плати «в конвертах», мають надаватися податкові канікули, наприклад.

Таким чином, враховуючи все вище зазначене, можна сказати, що податкова система України потребує чималих змін, але вони не повинні утискати інтереси чи то держави, чи то фізичних та юридичних осіб.

У січні 2020 року у Верховній Раді України було зареєстровано Законопроект №2758. Відповідно до нього, пропонується ввести прогресивну шкалу оподаткування доходів фізичних осіб. Пропонувались наступні розміри ставок та їх залежність від доходів:

- для доходів менше 10 мінімальних зарплат (47 230 грн) ставка залишиться незмінною - 18%;
- для доходів більше 10, але менше 20 мінімальних зарплат (від 47 230 до 94 460 грн) - 36%;
- для доходів вище 20 мінімальних зарплат (від 94 460 грн) - 54% [64].

У пояснювальній записці автор законопроекту, Олександр Дубінський, зазначає що практично 93% українців отримують не більше 20 тисяч гривень на місяць за даними Державної статистичної служби України, саме тому, за його словами, прийняття даного закону не принесе суттєвих змін для більшості громадян.

Говорячи про ІТ-фахівців, зміни не зачеплять, тих осіб, які працюють як ФОПи. Але нововведення можуть вплинути на доходи тих осіб, що оформлені у штат.

Для працівників, які отримують високі "білі" заробітні плати, податки зростуть у 2-3 рази йдеться у пояснювальні записці.

За словами автора, досягнення соціальної справедливості – це основна мета законопроекту, проте прийняття цього закону має можливість збільшити грошовий потік надходжень до бюджетів.

Варто зазначити, що даний законопроект так і не був представлений на голосуванні.

3.2 Напрямки реформування прямого оподаткування

Для реалізації на практиці іноземного досвіду та з метою формування нової сталої та дієвої системи оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб в Україні, доцільно:

- прийняти міри щодо зниження рівня тіньового сектору економіки, виведення доходів українців з тіні;

- впровадити прогресивну шкалу оподаткування доходів фізичних осіб, яка допоможе підтримати не лише малозабезпечені верстви населення, але й дасть можливість розвитку середнього класу в Україні;
- встановити неоподатковуваний мінімум доходів фізичних осіб на рівні прожиткового мінімуму для працездатної особи;
- вжити заходів щодо підвищення податкової дисципліни та культури платників податків, адже кожен громадянин України повинен розуміти, що сплата податку уособлює в собі обов'язок перед країною та можливість стимулювання та регулювання державою розподілу коштів між потребами держави та платниками податків;
- удосконалити податкове законодавство та звітність шляхом їх спрощеного та зрозумілого викладення для платників податку, що дасть змогу підвищити ефективність податкового контролю для подолання зловживань щодо ухилення від сплати податків;
- удосконалити систему відповідальності за податкові правопорушення, підвищення ефективності діяльності органів податкового контролю, що в першу чергу позитивно позначиться на збирання податку;
- розширити перелік та прискорити запровадження інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій, а також електронних сервісів для суб'єктів оподаткування [60,67,72].

Реалізація на практиці цих заходів стане запорукою підвищення довіри до державних інституцій, відновлення принципу справедливості, сприятиме виведенню з тіні доходів, зменшенню податкового тягара й конфліктності між

платниками податків і контролюючими органами та покращенню податкової дисципліни.

Передбачається, що встановлення прогресивної шкали оподаткування дозволить вилучити надприбутки на користь держави і використовувати їх з метою створення нових робочих місць і вирішення соціальних завдань. Таким чином, покращиться якість життя громадян з невисокими доходами, що призведе до зменшення розриву між рівнем життя різних верств населення.

Досвід більшості розвинених країн показує, що використання прогресивної шкали оподаткування є показником досить високого рівня економіки. Навпаки, плоска шкала оподаткування характерна для країн зі слабкою економікою, нездатних ефективно адмініструвати і збирати податки. Однак українська економіка істотно відрізняється від зарубіжної. Тому застосовувати досвід розвинених країн потрібно з обережністю, прорахувавши всі можливі наслідки і супутні складності.

Для початку, варто зменшити розмір ставки податку на прибуток підприємств для окремих груп товаровиробників, які документально підтвердять ефективність використання коштів, що залишатимуться при зменшеному оподаткуванні, а для решти суб'єктів господарювання ставку залишити незмінною. Під ефективним використання коштів не мається на увазі будівництво нових приміщень, а йдеться про спрямування фінансових ресурсів на впровадження нових технологій, інноваційні чи інвестиційні проекти.

Провівши аналіз, можемо визначити, що система прямих податків зосереджена лише на фіскальній функції. Вона не прораховує індекси для симулювання підприємницької діяльності, інновацій та інвестицій. Тому потрібно зосередити увагу на зміну зосередженості податку на прибуток підприємства на регулюючу з фіскальної.

Вважаємо, що ринок праці та неофіційна зайнятість є чи не найбільшою тіньовою нішею України. Органи влади має працювати над підвищенням переваг легальної роботи та реформування систему оплати праці, яка унеможливить практику надавання зарплати «у конвертах». Український Уряд активно працює над детінізацією оплати праці шляхом підвищення мінімальної заробітної плати і прожиткового мінімуму, але розмір цих нормативів все ще залишається на низькому рівні.

В першу чергу введення прогресивної ставки істотно ускладнить адміністрування податку на доходи фізичних осіб податковими органами. Відповідно державі необхідно для початку продумати нові, вдосконалені підходи для збільшення його ефективності, спираючись на сучасні технічні можливості.

Варто підкреслити, що для оцінки ефективності будь-якої податкової реформи, і зокрема, реформи ППП, необхідно проводити розрахунок прямих та непрямих ефектів її здійснення. Прямі – зміна потоків податкових надходжень від того податку, елементи якого були змінені в результаті реформи; непрямі – зміна потоків надходжень від інших податків, яке відбувається через перерозподіл потоків фінансових ресурсів між суб'єктами економіки в результаті зміни елементів податку, що реформується.

Між величиною прямих і непрямих ефектів існує зворотна залежність, тобто якщо прямий ефект реформи позитивний (доходи держави від ПДФО та ППП ростуть), то знижуються наявні доходи домогосподарств і стають негативними або близькими до нуля непрямі ефекти.

Основними факторами впливу на надходження прямих податків до бюджетів є економічний розвиток як кожного окремого міста, так і України в цілому, що визначає рівень доходів населення. Даний чинник створює базу оподаткування. Ці податки є одним із найважливіших правових і фіскальних

інструментів публічних фінансів, за допомогою яких держава забезпечує себе необхідними ресурсами для виконання своїх функцій. Реформа децентралізації передбачає значні зміни у структурі публічних фінансів, що на сьогоднішній день ще не відбулися. Відтак, наявні на сьогодні проблеми у системі публічних фінансів, а саме недостатність фінансових ресурсів у місцевих бюджетах, зумовлюють перспективи подальших досліджень щодо вдосконалення механізму оподаткування доходів фізичних осіб як ключового джерела надходжень.

Ставки прямих податків з огляду на здатність власників нерухомості сплачувати податки є ключовим чинником політики. Існує необхідність оцінювати спроможність сплачувати податки всебічно. Застосування більш високих ставок податку до осіб з високим рівнем доходу може стати вагомою причиною податкової справедливості, а причина – через ефект перерозподілу доходів. Більше податкових надходжень через прогресивні податкові ставки може бути пов'язано зі зменшенням податків для соціально незахищених верств населення. Відповідно, для створення справедливості необхідні раціональні системи та політика. Тут є причина того, що слід прикладати зусилля щодо максимізації ефекту перерозподілу доходів відповідно до прогресивного застосування ставки. Слід зазначити, що справедлива система оподаткування зможе стимулювати економіку, але, з іншого боку, надмірне оподаткування може спричинити податковий опір, а також скоротити економічну активність.

Треба зауважити, що Україні варто відмовитися від лише фіскального підходу щодо збільшення наповненості бюджету України. Основною метою оптимізації ПДФО повинно бути збільшення показника рівня суспільного добробуту, що має позитивний вплив на самих платників податків. А це, у свою чергу, сприятиме підвищенню рівня податкової культури.

Таким чином, враховуючи все вище зазначене, можна сказати, що податкова система України потребує чималих змін, але вони не повинні утискати інтереси чи то держави, чи то фізичних та юридичних осіб.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі було досліджено характеристики прямих податків, визначено об'єкти оподаткування, проаналізовано механізм

оподаткування в Україні, визначено місце прямих податків у формуванні бюджету, розглянуто міжнародні системи оподаткування, розраховано фіскальний потенціал податку на прибуток підприємств, систематизовано проблеми справляння прямих податків та шляхи їх вирішення.

У результаті аналізу динаміки було виявлено номінальну тенденцію суттєвих зростань прямих податків. Таке підвищення не є реальною ситуацією і характеризується не покращенням економічної ситуації в Україні, зменшенням тіньового сектору чи збільшенням реальної заробітної плати громадян, а інфляційними процесами. Фіскальна роль податку на доходи фізичних осіб на даний час залишається стабільною та вагомою (приблизно 7,04% від ВВП). Серед податкових надходжень до Зведеного бюджету України, даний податок займає друге місце. Упродовж року його надходження мають чітко окреслену періодичність із невеликими коливаннями, а отже, можуть бути точно спрогнозовані.

Відповідно до приведених розрахунків, реалізація фіскального потенціалу податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб через функціонування тіньового сектору економіки складає 76,72%.

Податкове навантаження в Україні складає 37,8%, що є середнім показником серед розвинених країн. Але для громадян даний показник є високим, адже доходи українців значно відрізняються від європейських. Так, після сплати обов'язкових платежів громадянин України витрачає в середньому 1,8 тис євро в рік, тоді як мешканець Європи – 14,7 тис. євро.

При детальному розгляді факторів, що впливають на пряме оподаткування фізичних осіб було виявлено, що одним із найважливіших індикаторів є рівень ухилення від податків. Безперечно, формування і реалізація ефективної політики детінізації в сучасних умовах ствердження ринкової економіки України – це

надзвичайно складні багатоаспектні задачі, виконання яких потребує чіткого концептуального бачення необхідних соціально-економічних реформ. Проте Україна має на меті досягнути почесного статусу розвинених країн світу та вступити до складу Євросоюзу, тому втілення механізмів детінізації має першочергове значення.

При дослідженні зарубіжного досвіду у сфері прямого оподаткування було виявлено, що впровадження систем прямого оподаткування іноземних країн можлива, але лише зміна законодавства не зможе гарантувати стовідсотковий позитивний результат. Тільки використання сукупних змін забезпечить податкове законодавство ефективним функціонуванням.

На основі проведеного дослідження було запропоновано встановити жорсткий контроль з боку державних органів щодо справляння податків, посилити відповідальність за ухилення від сплати податків та покращення їх адміністрування, ввести методи заохочування підприємств.

Для реалізації оптимізації сучасної системи оподаткування доходів громадян в Україні, було запропоновано ввести прогресивні ставки оподаткування доходів фізичних осіб. Адже дана зміна має перспективи підтримати не лише малозабезпечені верстви населення, але й дати поштовх розвитку середнього класу в Україні.

Важливим кроком для зміни податкової системи є підвищення податкової культури та дисципліни платників податків, адже кожен громадянин України має усвідомлювати, що сплата податку поєднує в собі обов'язок перед країною та можливість стимулювання та регулювання державою розподілу коштів між платниками податків та потребами держави.

Технічний прогрес займає провідну роль у економічному розвитку держави. Саме розширення переліку та прискорення запровадження

інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій, а також електронних сервісів для суб'єктів оподаткування, не тільки дасть змогу громадянам спростити процедуру сплати податку, а й допоможе покращити податкову дисципліну.

Треба зауважити, що Україні варто відмовитися від лише фіскального підходу щодо збільшення наповненості бюджету України. Основною метою оптимізації прямих податків повинно бути збільшення показника рівня суспільного добробуту, що має позитивний вплив на самих платників податків. А це, у свою чергу, сприятиме підвищенню рівня податкової культури.

Податкова система України потребує чималих змін і повинна бути готовою до серйозних викликів сьогодення, але реформи повинні поєднувати у собі не тільки інтереси держави, а й інтереси платників податку – фізичних осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI
2. Лютий І.О. Податкова система: Навч. посібник. Київ «Центр учбової літератури», 2009. – 116-140, 223-248 с.;
3. Гринюк Р. М. Функції та принципи прямого оподаткування підприємницьких структур: теоретичний аспект / Р. М. Гринюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – [Електронний ресурс]. –
 Режим доступу:
[:https://docviewer.yandex.ua/view/0/?*=1hEe18b9vA2liJ07TgJQXH%2FUWWx7InVybCI6Imh0dHA6Ly9lai5raGVyc29uLnVhL2pvdXJuYWwvZWNvbm9taW](https://docviewer.yandex.ua/view/0/?*=1hEe18b9vA2liJ07TgJQXH%2FUWWx7InVybCI6Imh0dHA6Ly9lai5raGVyc29uLnVhL2pvdXJuYWwvZWNvbm9taW)
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну фіскальну службу України» від 21 травня 2014 р. № 236. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-p>
5. Баранов С. А. Зарубежный опыт борьбы с тенизацией экономики
 [Електронний ресурс] / С. А. Баранов. – 2015. – Режим доступу до ресурсу:
<https://cyberleninka.ru/article/v/zarubezhnyy-opyt-borby-s-tenizatsiey-ekonomiki>.
6. Система оплати праці в НАН України: стратегія і особливості реформування [Електронний ресурс] // Вісник НАН України. – 2019. –
 Режим доступу до ресурсу: <http://files.nas.gov.ua/PublicMessages/0/2019/10/191029101240202-5809.pdf>.
7. Організація, нормування та оплата праці на підприємстві: Навч.

посібник / Т. П. Тихомирова, Е. І. Чучкалова. - Єкатеринбург: «Рос.гос.проф.пед.ун-т», 2008. – 185 с.

8. І. В. Гену Зароботная плата в вопросах и ответах: Підручник / за ред

І. В. Гену. – Москва, 2004.

9. Управління фінансами. Фінансовий аналіз підприємства: підручник.

Москва: ИНФРА-М, 2005. 332 с.

10. Про оплату праці редакція від 13.02.2020, 108/95-ВР: Закон України

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text>

11. Про Державний бюджет України на 2021 рік: Закон України

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108220#Text>

12. Прибутковий податок (ПДФО) 2021 [Електронний ресурс] // Мінфін

– 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/incometax/>

13. О. О. Непочатенко, П. М. Боровик, Д. Ю. Парій Оновлений механізм

справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи .Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. 2016. № 1

14. М. Власова Порядок і строки сплати ПДФО і військового збору.

[Електронний ресурс] // . – 2019. – Режим доступу до ресурсу:

<https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-poryadok-i-srokiuplaty-ndfl-i-voennogo-sbora>

15. Податки та бухгалтерський облік.: [Електронний ресурс] // iFactor.

№50 спецвипуск. – 2016. – Режим доступу до ресурсу
<https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/june/issue-50/>

16. Інструкція зі статистики заробітної плати від 13.01.2004 № 114/8713

17. Податок на нерухомість — 2021: хто і за що має його сплачувати?

[Електронний ресурс] // Вісник Офіційно про податки. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100025919-podatok-na-nerukhomist2021-khto-i-za-scho-maye-yogo-splachuvati>

18. Податок на нерухомість у 2022 році збільшиться на 21%
[Електронний ресурс] – 2021. – Режим доступу до ресурсу:

https://lb.ua/economics/2021/09/16/494098_podatok_neruhomist_2022_rotsi.html

19. Податок на нерухомість: кому й скільки треба платити?

[Електронний ресурс] // Укрінформ. – 2021. – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3246869-podatok-na-neruhomist-komu-jskilki-treba-platiti.html>

20. Земельний податок для фізичних осіб: що потрібно знати

[Електронний ресурс] // ЛігаЗакон. – 2021. – Режим доступу до ресурсу:
https://jurliga.ligazakon.net/news/201134_zemelniy-podatok-dlya-fzichnikh-osbshcho-potrбно-znati

21. Земельний податок: платники, ставки, пільги [Електронний ресурс] //

ЛігаЗакон. – 2021. – Режим доступу до ресурсу:
https://biz.ligazakon.net/news/205365_zemelniy-podatok-platniki-stavki-plgi

22. Податкова соціальна пільга у 2021 [Електронний ресурс] //

ЛігаЗакон. – 2021. – Режим доступу до ресурсу:
https://buh.ligazakon.net/aktualno/8352_podatkova-sotsalna-plga-2021

23. Податки в Україні vs країни ЄС: де платять більше?
[Електронний ресурс] // Ціна Держави. – 2021. –

Режим доступу до ресурсу:
<http://cost.ua/news/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-de-platyat-bilshe>

24. Міжнародний досвід реформування податкових систем: види податків та електронна звітність [Електронний ресурс] // ДФС України. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dpsukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/>

25. Japan Individual - Tax administration [Електронний ресурс] // PWC. – 2021. – Режим доступу до ресурсу:
<https://taxsummaries.pwc.com/japan/individual/tax-administration>

26. Taxes in Japan [Електронний ресурс] // Japan-guide. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.japan-guide.com/e/e2206.html>

27. Thinking Beyond Borders for Japan [Електронний ресурс] // KPMG. – 2021. – Режим доступу до ресурсу:
<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2021/08/japan-thinking-beyond-borders.html>

28. Overview of individual tax system [Електронний ресурс] // JETRO: Japan External Trade Organization. – 2021. – Режим доступу до ресурсу:
https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/section3/page7.html

29. Individual - Taxes on personal income [Электронный ресурс] // PWC. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://taxsummaries.pwc.com/japan/individual/taxes-on-personal-income>
30. Individual Income Tax [Электронный ресурс] // National Tax Agency JAPAN. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.nta.go.jp/english/taxes/individual/index.htm>
31. Corporation Income Tax [Электронный ресурс] // National Tax Agency JAPAN. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.nta.go.jp/english/taxes/corporation/index.htm>
32. National Tax Agency Report [Электронный ресурс] // National Tax Agency JAPAN. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: https://www.nta.go.jp/english/publication/agency_report/index.htm
33. Tax in Japan [Электронный ресурс] // HSBC Expat. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.expat.hsbc.com/expat-explorer/expatguides/japan/tax-in-japan/>
34. In review: direct taxation of businesses in South Korea [Электронный ресурс] // Lexology. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=8f88483c-7010-428d-aa4362e3c2b12f42>
35. South Korea: tax system [Электронный ресурс] // Santander Trade Markets. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/south-korea/tax-system>
36. Individual - Taxes on personal income [Электронный ресурс] // PWC. –

2021. – Режим доступу до ресурсу <https://taxsummaries.pwc.com/republic-ofkorea/individual/taxes-on-personal-income>

37. Thinking Beyond Borders for South Korea [Електронний ресурс] //

PWC. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2021/05/south-korea-thinking-beyondborders.html>

38. A Guide to Korea Taxation [Електронний ресурс] – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://english.moef.go.kr/upload/eco/2021/02/FILE_20210224095809_2.pdf

39. Guide to Filing 2020 Global Income Tax Return [Електронний ресурс] // National Tax Service. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nts.go.kr/english/main.do>

40. Taxes in Korea [Електронний ресурс] // Tax foundation. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://taxfoundation.org/country/korea/>

41. South Korea Personal Income Tax Rate [Електронний ресурс] // Trading Economics. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://tradingeconomics.com/south-korea/personal-income-taxrate#:~:text=Personal%20Income%20Tax%20Rate%20in%20South%20Korea%20averaged%2037.89%20percent,of%2035%20percent%20in%20200>

42. Звіт про виконання Державного бюджету за 2014 рік. [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu-na-01012015-roku>

43. Звіт про виконання Державного бюджету за 2015 рік. [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2016. – Режим доступу до

ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2015-rik>

44. Звіт про виконання Державного бюджету за 2016 рік. [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2016-rik>

45. Звіт про виконання Державного бюджету за 2017 рік. [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2017-rik>

46. Звіт про виконання Державного бюджету за 2018 рік. [[Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik>

47. Звіт про виконання Державного бюджету за 2019 рік. [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik>

48. Звіт про виконання Державного бюджету за 2020 рік [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2020-rik>

49. Динаміка податку на доходи фізичних осіб 2011-2016рр.

[Електронний ресурс] // ФЕАО. – 2017. – Режим доступу до ресурсу:

https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/2017-07-18-Trendy_v_podatkah-

Personal-income-tax.pdf

50. Податки і збори: сучасні тенденції [Електронний ресурс] // ФЕАО. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://feao.org.ua/wpcontent/uploads/2019/05/wfd_podatky_final.pdf
51. Помісячне виконання планових показників податкових надходжень у 2016–2019 рр. [Електронний ресурс] // ФЕАО. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://feao.org.ua/products/pomsyatchne-vikonannya-planovih-pokaznikvpodatkovih-nadhodzheny-u-2016v2019-rr/>
52. Податок на прибуток підприємств в Україні у 2011-2016 роках [Електронний ресурс] // ФЕАО. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://feao.org.ua/products/corporate-profit-tax-revenues/>
53. В. В. Мартиненко Оцінка динаміки та структури податкових джерел формування бюджету в Україні [Електронний ресурс] // Економічний вісник – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs1/article/view/108>
54. Індекс інфляції в Україні. [Електронний ресурс] // Мінфін – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>
55. Найбільші платники податків в Україні: хто посів перше місце в рейтингу за 2020-й [Електронний ресурс] // LegalHub – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://legalhub.online/opodatкування/najbilshi-platnyky-podatkiv-vukrayini-hto-posiv-pershe-mistse-v-rejtyngu-za-2020-j/>
56. Україна покращила свої позиції у рейтингу Doing Business-2020 [Електронний ресурс] // ДПС України – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/395389>
57. Прибутковий податок [Електронний ресурс] // Мінфін – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/incometax>

58. Europeans have around ^ 773 less in 2020 due to COVID-19 [Електронний ресурс] // GfK – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gfk.com/press/Europeans-have-around-773-less-in-2020-due-to-COVID19>
59. Europeans spend ^ 14,739 per person in 2019. [Електронний ресурс] // GfK – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gfk.com/press/europeansspend-eur14739-per-person-in-2019>
60. Гринюк Р. М. Функції та принципи прямого оподаткування підприємницьких структур: теоретичний аспект [Електронний ресурс] // – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://docviewer.yandex.ua/view/0/?*=1hEe18b9vA2lij07TgJQXH%2FUWWx7InVybCI6Imh0dHA6Ly9lai5raGVyc29uLnVhL2pvdXJuYWwvZWNvbm9taW
61. Кондюх О. І. Теоретичні аспекти функціонування податкового інструментарію держави [Електронний ресурс] // – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://Nvuuec_2014_2_28.pdf
62. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження податку на виведений капітал на заміну податку на прибуток підприємств: Проект Закону [Електронний ресурс] // ЛігаЗакон – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/GI02557A?an=3&q=виведений%20капітал>
63. Оподаткування доходів фізичних осіб: міжнародний досвід [Електронний ресурс] // Вісник Офіційно про податки – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/3030>
64. Ставку ПДВ пропонують зменшити, а доходи фізосіб — оподатковувати за прогресивною шкалою. [Електронний ресурс] // Вісник Офіційно про податки – 2020. – Режим доступу до ресурсу:

<http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016108-stavku-pdv-proponuyut-zmenshiti-adokhodi-fizosib-opodatkovuvati-za-progresivnoyu-shkaloyu>

65. Мартинець І.Г. Фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб в системі прямого оподаткування в Україні. [Електронний ресурс] // Економічні науки журнал – 2015. – Режим доступу до ресурсу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/1\(79\)/uazt_2015_2_15.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/1(79)/uazt_2015_2_15.pdf)

66. After coronavirus: how to get Ukraine working again. [Електронний ресурс] // Atlantic council – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/after-coronavirus-how-to-getukraine-working-again/>

67. Славкова А.А. Податок на доходи фізичних осіб у структурі публічних доходів. [Електронний ресурс] – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27335/mpf_2018_O.pdf?sequence=1&isAllowed=y

68. Швець Ю.О., Бахметова Я.Ю. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи в Україні та ЄС. [Електронний ресурс] // – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/155.pdf>

69. Податок на прибуток – 2021: основні новації [Електронний ресурс] // Devisu – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://devisu.ua/uk/stattia/podatok-na-pributok-2021-osnovni-novacii>

70. Податок на виведений капітал: за і проти [Електронний ресурс] // Вісник МСФЗ – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001491

71. Податкові нововведення 2021 року [Електронний ресурс] // I.factor –

2021. – Режим доступу до ресурсу:

<https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2021/january/issue-1-2/article-112742.html>

72. Садовенко М. М., Арієнчук А. М. Проблеми та шляхи вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні [Електронний ресурс] // – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.businessinform.net/export_pdf/businessinform-2019-12_0-pages-325_331.pdf

73. С. Б. Єгоричева, О. В. Тимошенко, Д. А. Сергеев Вплив пільг за прямими податками на формування бюджетних доходів в Україні [Електронний ресурс] // – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5137>

74. Шорохова Ю.С. The history of the emergence of corporate income tax in Ukraine [Електронний ресурс] // – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/311960308_The_history_of_the_emergence_of_corporate_income_tax_in_Ukraine

75. Т. О. Гуренко, С. І. Дерев'янюк Проблеми та перспективи оподаткування прибутку в Україні [Електронний ресурс] // – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Economica/article/view/8148>

76. Сокирко О.С Касянчук Д.С Податок на прибуток підприємств як важливий елемент доходів державного бюджету України [Електронний ресурс] // – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_28/2/22.pdf

77. Кміть В. М. Бучма І. І. Напрями підвищення ефективності податку на

прибуток підприємства як регулятора економічних процесів у державі [Електронний ресурс] // – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/11.pdf

78. Прямі податки в Україні: що на часі? [Електронний ресурс] // Юридична газета – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://yur-gazeta.com/golovna/pryami-podatki-v-ukrayini-shcho-na-chasi.html>

79. Скарби бюджету 2020 [Електронний ресурс] // KPMG – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://home.kpmg/ua/uk/blogs/home/posts/2020/10/skarbi-byudzhetu-skilki-platitipodatki-v-shchob-zhiti-dobre.html>

80. Дутова Н. В. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: проблеми та вдосконалення на базі досвіду зарубіжних країн. [Електронний ресурс] // Юридична газета – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=eiou_2019_1_7.

81. Податок на доходи фізичних осіб як інструмент поощрення інвестиційної активності домогосподарств. [Електронний ресурс] // Юридична газета – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23887/313pdf?sequence=1&isAllowed=1>

ДОДАТКИ

Додаток А

Ставки ПДФО в Україні (з 29.05.2020)

Вид доходу	Ставка податку	Посилання на ПКУ (IV розділ)
Доходи, одержані, у тому числі, але не виключно у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які виплачуються платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами	18%	п.167.1

Стипендія, яка виплачується учню, студенту, ординатору, аспіранту або ад'юнкту (в сумі перевищення над сумою місячного прожиткового мінімуму для працездатної особи, помноженою на 1,4 та округленою до найближчих 10 грн.)	18%	п.165.1.26
Доходи, отримані фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності	18%	п.177.1
Доходи громадян, отримані від провадження незалежної професійної діяльності	18%	п.178.2
Суми надміру витрачених коштів, отриманих на відрядження або під звіт, та не повернутих у встановлений строк	18%	п.170.9
Доходи, отримані від надання майна в лізинг, оренду або суборенду	18%	п.170.1
Інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій з цінними паперами, деривативами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах (крім доходу від операцій, зазначених у пп. 165.1.2, 165.1.40 та 165.1.52 ПКУ)	18%	п.170.2
60 % суми одноразової страхової виплати за договором довгострокового страхування життя у разі досягнення застрахованою особою певного віку, обумовленого у такому страховому договорі, чи закінчення строку дії такого договору	18%	п.170.8.2
Викупна сума у разі дострокового розірвання страхувальником договору довгострокового страхування життя	18%	п.170.8.2
Сума коштів, з якої не було утримано податок, та яка виплачується вкладнику з його пенсійного вкладу або рахунка учасника фонду банківського управління у зв'язку з достроковим розірванням	18%	п.170.8.2
договору пенсійного вкладу, договору довірчого управління, договору недержавного пенсійного забезпечення		
Кошти, що надаються роботодавцем як допомога на поховання (в сумі перевищення над сумою подвійного розміру місячного прожиткового	18%	п.165.1.22

мінімуму для працездатної особи, помноженою на 1,4 та округленою до найближчих 10 грн.)		
Частина благодійної допомоги, що підлягає оподаткуванню з урахуванням норм п.170.7 ПКУ	18%	п.170.7
Дохід за зданий брухт дорогоцінних металів (крім доходу, отриманого за брухт дорогоцінних металів, проданий НБУ)	18%	п.164.2.18
Вартість путівок (на території України) на відпочинок, оздоровлення та лікування, у т.ч. на реабілітацію інвалідів, платника податку та/або членів його сім'ї першого ступеня споріднення, які надаються його роботодавцем – платником податку на прибуток – безоплатно або із знижкою (у розмірі такої знижки) один раз на рік, (за умови, що вартість путівки або знижки не перевищує 5 розмірів мінімальної зарплати)	не оподатковується	п.165.1.35
Виграші, призи, дарунки		
Виграш чи приз (крім виграшів, призов у лотерею) на користь резидентів або нерезидентів	18%	п.167.1
Виграш, приз у лотерею	18%	п.167.1
Інші виграші та призи	18%	п.167.1
Дарунки (а також призи переможцям та призерам спортивних змагань), якщо їх вартість не перевищує 25% однієї мінімальної зарплати, за винятком грошових виплат у будь-якій сумі	не оподатковується	п.165.1.39
Грошові виграші у спортивних змаганнях (крім винагород спортсменам – чемпіонам України, призерам спортивних змагань міжнародного рівня, у тому числі спортсменам-інвалідам, визначених у пп. "б" п.165.1.1 ПКУ)	18%	п.167.1
Кошти, майно, майнові чи немайнові права, вартість робіт, послуг, подаровані платнику податку, оподатковуються за правилами для оподаткування спадщини (див. розділ "Спадщина")	0% 5% 18%	п.174.6
Проценти		
Проценти на поточний або депозитний банківський рахунок	18%	п.167.5.1
Процентний або дисконтний дохід за іменним ощадним (депозитним) сертифікатом	18%	п.167.5.1
Проценти на вклад (депозит) у кредитних спілках	18%	п.167.5.1

Плата (відсоток), що розподіляється на пайові членські внески членів кредитної спілки	18%	п.167.5.1
Дохід, який виплачується компанією, що управляє активами інституту спільного інвестування	18%	п.167.5.1
Дохід за іпотечними цінними паперами (іпотечними облігаціями та сертифікатами)	18%	п.167.5.1
Дохід у вигляді відсотків (дисконту), отриманого власником облігацій від їх емітента	18%	п.167.5.1
Дохід за сертифікатом фонду операцій з нерухомістю та дохід, отриманий платником податку у результаті викупу (погашення) управителем сертифікатів фонду операцій з нерухомістю	18%	п.167.5.1
Проценти та дисконтні доходи, нараховані на користь фізичних осіб з будь-яких інших доходів (окрім тих, що зазначені у п.170.4.1 ПКУ)	18%	п.170.4.3
Дивіденди, роялті		
Дивіденди, нараховані у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юрособою-резидентом, за умови, що таке нарахування не змінює часток участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента, та в результаті якого збільшується статутний фонд емітента на сукупну номінальну вартість нарахованих дивідендів	не оподатковується	п.165.1.18
Дивіденди по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами – платниками податку на прибуток підприємств (крім доходів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, які виплачуються інститутами спільного інвестування)	5%	п.167.5.2
Дивіденди по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, корпоративних правах, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування, а також суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток	9%	п.167.5.4
Роялті	18%	п.170.3.1
Продаж нерухомості		

Дохід від продажу (обміну) не частіше одного разу протягом звітнього року житлового будинку, квартири або їх частини, кімнати, садового (дачного) будинку, а також земельної ділянки або об'єкта незавершеного будівництва, та за умови перебування такого майна у власності платника податку понад 3 роки	не оподатковується	п.172.1
Дохід від продажу протягом звітнього податкового року більш як одного з об'єктів нерухомості,	5%	п.172.2

зазначених у п. 172.1 ПКУ, а також дохід від продажу об'єкта нерухомості, не зазначеного в п.172.1		
Продаж рухомого майна		
Дохід від продажу (обміну) об'єкта рухомого майна (крім винятку, див. далі)	5%	п.173.1
Дохід від продажу (обміну) протягом звітнього року одного з об'єктів рухомого майна (легкового автомобіля, мотоцикла, мопеда,) не підлягає оподаткуванню (як виняток з попереднього)	не оподатковується	п.173.2
Дохід від продажу (обміну) протягом звітнього року другого об'єкту рухомого майна (легкового автомобіля, мотоцикла, мопеда), підлягає оподаткуванню	5%	п.173.2
Дохід від продажу (обміну) протягом звітнього року третього (та наступних) об'єкту рухомого майна (легкового автомобіля, мотоцикла, мопеда), підлягає оподаткуванню	18%	п.173.2
Спадщина		
Вартість власності, що успадковується членами сім'ї спадкодавця першого та другого ступенів споріднення	0%	п.174.2.1
Вартість власності, зазначеної в пп. "а", "б", "г" п. 74.1 ПКУ, що успадковується особою, яка є інвалідом I групи або має статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування а також вартість власності, зазначеної в пп. "а", "б" п.174.1 ПКУ, що успадковується дитиною інвалідом	0%	п.174.2.1

Грошові заощадження, поміщені до 02.01.1992 в установи Ощадбанку СРСР та державного страхування СРСР, що діяли на території України, або у державні цінні папери, та грошові заощадження громадян України, поміщені в установи Ощадбанку України та колишнього Укрдержстраху протягом 1992–1994 років, погашення яких не відбулося	0%	п.174.2.1
Вартість будь-якого об'єкта спадщини, отриманого у спадщину спадкоємцями, що не є членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення	5%	п.174.2.2
Спадщина, отримана будь-яким спадкоємцем від спадкодавця – нерезидента, та будь-який об'єкт спадщини, що успадковується спадкоємцем – нерезидентом	18%	п.174.2.3
Доходи нерезидентів та іноземні доходи		
Доходи з джерелом їх походження в Україні, що нараховуються або виплачуються на користь нерезидентів	за ставками, визначеними для резидентів	п.170.10.1
Іноземні доходи	18%	п.170.11.1

Додаток Б

Принципи адміністрування податків та зборів

Науково-методичні	1) системність
	2) комплексність
	3) цілеспрямованість
Правові	1) законність
	2) єдність системи органів адміністрування
	3) забезпечення прав платників
	4) прозорість та грастість адміністрування
	5) єдиний порядок адміністрування
Організаційні	1) податковий аудит
	2) митний аудит
	3) застосування системи управління ризиками

4) превенція ухилення від сплати
5) бюджетна ефективність